

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ,
СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН, СПОРТЫН
САЙДЫН ТУШААЛ

2019 оны 05 сарын 14 өдөр

Дугаар А/292

Улаанбаатар хот

Журам батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэг, Бага, дунд боловсролын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.3.1, 14.3.2, 15.1.1 дэх заалтыг үндэслэн, Монгол Улсын Их Хурлын 2016 оны 45 дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2 3.2.13, 3.2.14 дэх заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор ТУШААХ нь:

1. “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг ерөнхий боловсролын сургуульд тэгш хамран сургах журам”-ыг нэгдүгээр, “Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих танхим”-д байвал зохих хэрэглэгдэхүүн, туслах хэрэгслийн жагсаалтыг хоёрдугаар хавсралт ёсоор тус тус баталсугай.

2. Журмыг 2019-2020 оны хичээлийн жилээс эхлэн мөрдсүгэй

3. Журмыг хэрэгжүүлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч нэгдсэн удирдлагаар хангаж ажиллахыг Ерөнхий боловсролын бодлогын газар /Г.Ням-Очир/, журмыг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах сургуулийн дэд бүтцэд орох өөрчлөлтийн судалгаа хийн, санал боловсруулж 2019 оны 06 дугаар сарын 15-ны өдрийн дотор танилцуулахыг Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газар /С.Нансалмаа/-т тус тус үүрэг болгосугай.

4. Журмыг хэрэгжүүлэх бэлтгэл хангах, сургуулийн орчин нөхцөлийг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд суралцах боломжоор тохижуулах, харьяа нутаг дэвсгэрийн сургуулийн насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн судалгаа гаргах ажлыг энэ оны 8 дугаар сард багтаан хэрэгжүүлэхийг аймгийн Боловсрол, соёл, урлагийн газар, нийслэлийн Боловсролын газрын дарга нарт тус тус үүрэг болгосугай.

САЙД

Ё.БААТАРБИЛЭГ

300965

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын
сайдын 2018 оны 05 дугаар сарын 14-ны
өдрийн А/292 дугаар тушаалын
нэгдүгээр хавсралт

**ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮҮХДИЙГ
ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛЬД
ТЭГШ ХАМРАН СУРГАХ ЖУРАМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд /цаашид “хүүхэд” гэх/-ийг ерөнхий боловсролын тусгай сургуулиас бусад хэв шинж бүхий сургууль /цаашид “сургууль” гэх/-д сургахтай холбогдох харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2. Энэхүү журмыг хэрэгжүүлэхэд Нэгдсэн Үндэстний байгууллагаас баталсан “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн эрхийн тухай конвенц”, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай, Боловсролын тухай, Бага, дунд боловсролын тухай, Хүүхдийн эрхийн тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжид хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сурч боловсрох эрхийг хангах талаар тусгасан хэм хэмжээг удирдлага болгоно.

Хоёр. Баримтлах зарчим

2.1. Хүүхдийг сургуульд тэгш хамран сургах үйл ажиллагаанд дараах зарчим баримтална:

2.1.1. Хүүхдийн сурч боловсрох, хөгжих эрхийг хүндэтгэх;

2.1.2. Хүүхдийн онцлог, хэрэгцээнд нийцсэн чанартай боловсрол эзэмшүүлэх;

2.1.3. Хүүхдийн ялгаатай байдлыг хүндэтгэх, өөртөө итгэх итгэлийг хөгжүүлж бусадтай харилцах, хамтран ажиллах, нийгмийн амьдралд идэвхтэй оролцох оролцоог дэмжих;

2.1.4. Аливаа ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх.

Гурав. Удирдлага, зохион байгуулалт

3.1. Сургууль нь Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн 14.3.1 дэх заалтад заасны дагуу хамран сургах тойрогт хамаарах хүүхдийг сургуульд бүрэн хамруулах ажлыг хариуцна.

3.2. Сургууль нь нийгмийн хамгаалал, боловсрол, эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хамтран баталсан зааврын¹ дагуу сум, хорооны “Сургуульд хамрагдалтыг дэмжих зөвлөл”-тэй хамтран ажиллана.

¹ Хөдөлмөр нийгмийн хамгаалал, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спорт, Эрүүл мэндийн сайдын хамтарсан “Заавар, маягт батлах тухай” 2018 оны А/304, А/699, А/460 тоот тушаал

3.3. Сургууль нь хүүхдэд бага, суурь, бүрэн дунд боловсрол эзэмшүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.4. Сургууль нь хүүхдэд бага, суурь, бүрэн дунд боловсрол эзэмшүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор дараах арга хэмжээг эцэг эх, холбогдох байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлнэ.

3.4.1. хүүхдийг сургууль, анги танхим, хонгил, ариун цэврийн өрөөнд саадгүй нэвтрэх, аюулгүй зорчих боломжийг бүрдүүлэх

3.4.2. хүүхдийн онцлог хэрэгцээнд нь тохирох ном, сурах бичиг, гарын авлага, материал, тусгай хэрэглээний сургалтын тоног төхөөрөмж, хэрэгслээр хангах;

3.4.3. багш, ажилтанд хүүхдийн онцлог хэрэгцээнд нийцсэн заах арга зүй, арга барил эзэмшүүлэх;

3.5 Хүүхдийг сургуульд тэгш хамран сургах, сургуулийн орчинд дасан зохицох, бага, суурь, бүрэн дунд боловсрол эзэмшихэд дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх үүрэг бүхий “Дэмжлэгийн баг”-ийг сургуулийн захирлын тушаалаар байгуулж ажиллуулна.

3.5.1. Дэмжлэгийн баг нь хүүхдийг сургуулийн орчинд дасан зохицоход туслах, тэдний хөгжлийн онцлог, давуу тал, сурч боловсрох, хөгжих хэрэгцээний судалгаа хийх, багш, эцэг, эх, асран хамгаалагчдад хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх, холбогдох мэргэжлийн байгууллагатай хамтран ажиллах чиг үүрэгтэй.

3.6. Сургууль нь хүүхдийг сургахад Бага, дунд боловсролын тухай хуулийн 13.4-т заасны дагуу ерөнхий боловсролын тусгай сургуулиас мэргэжил, арга зүйн туслалцаа авч хамтран ажиллана.

Дөрөв. Сургуульд тэгш хамран сургах үйл ажиллагааг зохион байгуулах

4.1. Сургууль нь хүүхдийн боловсролын ялгаатай хэрэгцээг тодорхойлох, дасан зохицоход дэмжлэг үзүүлж, ганцаарчилсан сургалтын төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлэх, засан сайжруулах, зөвлөгөө өгөх, соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

4.2. Энэхүү журмын 4.1-д заасан үйл ажиллагааны хүрээнд дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

4.2.1. Хүүхдийн хувийн хэрэгтэй танилцах, эцэг эх, асран хамгаалагчтай ганцаарчлан уулзах, хичээлийн болон хичээлийн бус цагаар ажиглалт хийх замаар тухайн хүүхдийн ерөнхий хөгжил, тусгай хэрэгцээг тодорхойлох

4.2.2. Хүүхдийг сургуульд элсэхээс өмнө сургуулийн орчинтой танилцуулах, анги даах багштай уулзалт хийх, сургуульд сурах хүсэл сонирхол бий болгох, хүүхдэд тохиолдож буй бэрхшээлийг хамтдаа шийдэж урамшуулах, идэвхжүүлэх, хүүхдээс

хүүхдэд, үе тэнгийн туслагч хөдөлгөөн өрнүүлэх зэргээр шинэ орчин нөхцөлд дасан зохицоход дэмжлэг үзүүлэх

4.2.3. Хэл засал, хөдөлгөөн засал, өөртөө үйлчлэх, брайль үсэг, дохионы хэл болон харилцааны бусад арга хэлбэрийг хэрэглэх, орон зай, чиг баримжааны чадвар олгох нэмэлт сургалт зохион байгуулах

4.2.4. Хүүхэд, түүний гэр бүлд эрүүл, мэнд, нийгмийн халамжийн үйлчилгээнд хэрхэн хамрагдах, хүүхдийн хэл яриа, хөдөлгөөнийг засан сайжруулах, өөртөө үйлчлэх дадалд сургах, хүүхдийн харилцах чадварыг хөгжүүлэх, сэтгэл хөдлөлөө хянах, эерэг зан үйл, хандлагыг төлөвшүүлэх, мэргэжлээ сонгоход нь туслалцаа үзүүлэх арга зүйн зөвлөгөө өгөх

4.2.5. Сургуулийн хамт олон, эцэг эх, асран хамгаалагч, орон нутгийн иргэдэд хүүхдийн хөгжлийн болон сурах онцлогийн талаар мэдээлэл түгээж, нийгмийн эерэг хандлагыг бий болгох нөлөөллийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

4.3. Энэхүү журмын 4.2.4-д заасан нэмэлт сургалтын үйл ажиллагааг сургалтын тохирох хэрэглэгдэхүүн, туслах хэрэгсэлтэй танхимд хичээлийн бус цагаар зохион байгуулна.

4.4. Хүүхдийг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын баталсан суралцагчийн үнэлгээний журмын² дагуу үнэлж дүгнэнэ.

4.5. Анги дэвших болон сургууль төгсөх шалгалтыг тэдний онцлог хэрэгцээ, шаардлагыг хангасан орчин, нөхцөлд авна.

Тав. Санхүүжилт

5.1. Сургууль нь төсвийн төлөвлөлт хийхдээ суралцаж буй хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн хувьсах зардлыг Засгийн газраас баталсан журмын³ дагуу нэг суралцагчийн хувьсах зардлын нормативыг 3 дахин нэмэгдүүлж тооцно.

5.2. Ерөнхий боловсролын сургуульд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллаж буй багшид хүүхдийн ахиц, үр дүнг тооцон урамшуулал олгох асуудлыг сургуулийн дотоод дүрэм, хөдөлмөрийн гэрээнд тусган шийдвэрлэнэ.

² Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайдын 2018 оны 6 дугаар сарын 29-ны А/425-р тушаалаар баталсан “Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчийн болон сургалтын чанарын үнэлгээний журам”

“

³ Засгийн газрын 2012 оны 185 дугаар тогтоолоор баталсан Тусгай сургалтын байгууллагын зардал тооцох, зарим албан тушаалтанд нэмэгдэл хөлс олгох журам"-ын 4 дүгээр хавсралт 3.3 дахь хэсэг

5.3. Монгол Улсын Засгийн газрын баталсан журам⁴-д заасны дагуу хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах багш, нарийн мэргэжлийн ажилтнуудыг бэлтгэхтэй холбоотой зардлыг тухайн сургалтын байгууллагын жил бүрийн төсөвт тусгана.

5.4. Хүүхдийн сургалтын үйл ажиллагаанд зориулан сурах бичиг гарын авлага, сургалтын тоног төхөөрөмж, тохирох хэрэглэгдэхүүн худалдан авах, сургууль, анги, танхим тохижуулахад шаардагдах хөрөнгийг улсын төсөв, гадаад дотоодын төсөл хөтөлбөрөөр шийдвэрлэнэ.

..... о О о

⁴ Монгол Улсын Засгийн газрын 2012 оны 185 дугаар тогтоолын 4 дүгээр хавсралт “Тусгай сургалтын байгууллагын зардал тооцох, зарим албан тушаалтанд нэмэгдэл хөлс олгох журам”

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын
сайдын 2019 оны 05 дугаар сарын 14-
ны өдрийн 4292 дугаар тушаалын
хоёрдугаар хавсралт

“Хүүхдийн хөгжлийг дэмжих танхим”-д байвал зохих хэрэглэгдэхүүн, туслах
хэрэгслийн жагсаалт

1. Ширээ, сандал /шаардагдах тоогоор/
2. Цагаан самбар 1ш
3. Компьютер 1ш
4. Принтер 1ш
5. Хувилагч 1ш
6. Телевиз
7. Номын тавиур, шүүгээ
8. Харааны бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллахад байвал зохих хэрэгсэл
 - хараа шалгах энгийн хэрэгсэл буюу самбар
 - цагаан таяг
 - таягны гэрэлтүүлэгч цаас
 - ярьдаг ном
 - самбар
 - шивүүр
 - брайль хэлний цагаан толгой
 - брайлийн цаас
 - брайль бичгийн хэрэгсэл
 - брайль шатар
 - брайль даам
 - сул хараатай хүний дэвтэр
 - брайль сампин
 - томруулагч шил
 - Товгор дэлхийн бөмбөрцөг
 - Дейзи ном уншигч
 - модон баллуур
 - зурган карт
 - хурууны мэдрэмж сайжруулах тоглоом /хатуу, зөөлөн, арзгар, хөвсгөр/ гэх мэт
9. Сонсголын бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллахад байвал зохих хэрэгсэл
 - сонсголын аппарат
 - сонсгол шалгах хэрэгсэл
 - сонсгол хөгжүүлэх дасгалын ном
 - сонсгол хөгжүүлэх дуут тоглоом
 - төрөл бүрийн дуу авиа бичдэг CD-нүүд
 - авиа тавих ном
 - Магнитофон
 - Дохионы хэлний толь бичиг
 - Дохионы хэлний зурагт үзүүлэн
 - Үлгэрийн ном,
 - Зурган карт гэх мэт
10. Хөдөлгөөний бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллахад байвал зохих хэрэгсэл

- гарын жижиг булчин хөгжүүлэх хэрэгсэл
- хөдөлгөөний чиг баримжаа олгох дасгалын ном
- алхуулагч
- Саажилттай болон тулгуур эрхтэний бэрхшээлтэй хүүхдүүдийн ширээ сандал гэх мэт

11. Хэл ярианы бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллахад байвал зохих хэрэгсэл

- хэл заслын тольтой ширээ
- хэл заслын карт
- хэл заслын дасгалын зураг
- хэл яриаг хөгжүүлэх зурган картууд
- үлгэрийн ном
- оньсого, зүйр цэцэн үгсийн эмхэтгэл
- хэл заслын багшийн ном гэх мэт

12. Оюун ухааны бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллахад зохих хэрэгсэл

- оюуны ухааны тест
- оюун ухаан хөгжүүлэх өрж байгуулах өнгөт тоглоомууд
- хэл яриа хөгжүүлэх дасгалын өгүүлэл, хураамж ердийн шатар /хөлөгт нь тэмтрүүл хийдэг/
- хулдаасан хөзөр /тэмтрүүл хийнэ/
- хөлөгт тоглоом
- эвлүүлдэг тоглоом
- оригамийн материалууд
- шүрэн урлал /төрөл бүрийн шүрнүүд8 заавартай нь их захаас/
- нэхмэлийн хэрэгсэл /утас, нэхмэлийн зүүнүүд/
- буддаг ном гэх мэт